

צינור הנפט - אם האמריקאים יסכימו לזרימתו

בר בה כרוך תמיד בהמתנה ארוכה, העולה רכבות דולארים לאוניה. מעבר הנפט בישראל יחסוך 5 עד 6 סנטים (כ־150 פרוטה) לחבית. אם יעלו מסי המעבר אחרי ניקוי התעלה, יהיה החסכון גדול עוד יותר.

הצינור הישראלי לא היה אלטרנטיבה ל־תעלה. להיפך, הוא ישים את מפת־הנפט הקיימת במרחב. כי התעלה מספיקה גם כ־יום בקושי למעבר הנפט הדרוש. ככל ש־יגדלו צרכי הנפט של אירופה ותפוקת הנפט במרחב, כן יהיה צורך להרחיב את דרכי התובלה. בשנת 1955 עברו כסואץ 68 מיל־יון טון נפט. הצינור הישראלי יהיה נועד ל־25 מיליון טון גוססים.

ישנם אנשים החוששים כי מעבר הנפט בישראל יגרום לתלות המדינה בחברות ה־נפט, שהשפעתן בעולם עצומה. אולם זהו חשבון המבוסס על המציאות של ימים עברו. כיום המצב הפוך בדיוק: מדינה בע־לת כוח־צוק, אף כשהיא חלשה, שולטת על הנפט העובר על אדמתה ומכתיבה את רצו־נה לחברות הנפט.

זאת מוכיחים כיום הערכים. לא צינורות הנפט שולטים על סוריה, אלא סוריה על צינורות הנפט. לא התעלה שולטת על מצ־

צפת תיגש לביצוע התוכנית בישראל. כי הצהרה זו היה כרוך רמז כי האמריקאים הסכימו לכך.

באותו רגע לא ידע איש בישראל דבר על התפתחות זו. איש גם לא ידע אם פינו דיבר ברצינות, ואם הוא בכלל ידע בדיוק על מה דיבר. אולם אם אמנם היו הדברים

כה גדולים בעסק, לפני שיקבלו את האו־קי האמריקאי, הסכמה זו היתה צריכה לכלול שני סעיפים: מתן הנפט האיראני, והבטחת חופש המעבר במיצר טיראן.

היא לא באה. האמריקאים סירבו במ־פורש לתת ערובה כל שהיא. התוכנית כולה עלתה על שרטון. כפרס־תנחומים לעצמה

ב ימים כתיקונם אין בסיס משקי ל־העברת סחורות־מעבר מאסיה לאירופה דרך קו אילת־חיפה. המעבר בתעלת־סואץ יהיה תמיד הרבה יותר זול (ראה לעיל).

רק מוצר אחד יוצא מכלל זה: הנפט.

★ ★ ★

הדרך השישית

ה הצעה להניח צינור־נפט רציני, ב־קוטר של 32 אינש, צעה באופן טבעי למחרת מבצע־סיני. בפעם הראשונה נתגלה אז באיו מידה משועבדת אירופה המערבית לחסדם של הערבים, החולשים לא רק על מיטב אוצרות הנפט, אלא גם על דרכי ה־תובלה: שני הצינורות העוברים בסוריה (הבריטי והאמריקאי) ותעלת־סואץ.

היה זה רק טבעי לחשוב על דרך שלי־שית: העברת הנפט באוניות לאילת, שאיבתו משם צפונה לחיפה, והעברתו באוניות משם לאירופה.

השאלה הראשונה היתה, כמובן, מניין יבוא הנפט. אין ספק שארצות ערב לא יסכימו להעברת הנפט שלהן בדרך זו. אולם יש במרחב גם מדינה לא־ערבית המייצרת נפט: איראן. הנפט של מדינה זו הולאם

אילת: עיירה קטנה ומנותקת

יחידות דיור: 300 קיימות. 150 בשלב אחרון של בניה, 120 כראשית הבניה. שאר התושבים גרים בצריפי המעברה.

★ ★ ★

מקורות הפרנסה: סולל בונה (בנית שיכונים, עבודות־בניה במפעל תימנע, הקמת מנסרת הגרנית, בנית הנמל, כל שאר עבודות הבניה במקום), מפעל הנחושת בתימנע (בשלב הרכבה), מפעל הגרנית, מקורות (מפעל המים וצנורות הנפט) עבודות בטחון, נמל אילת, מפעלי אופיר (נגריה, מרצפות, שסיחים), יהלומים, אבני־חן ושירותים.

★ ★ ★

איזור אילת: אילת משמשת עיר בירה לכמה נקודות: יוטבתה (עי־רדיאן), היאחזות נח־ל המספקת חלק קטן מהתצרוכת ה־זקלאית (42 ק"מ מאילת), מפעל תימנע (28 ק"מ מאילת), באראורה (חות גדינע, 20 ק"מ מאילת) פלוגת הקבוץ המאוחד (שוכנת כיום באילת, מתכוננת לתכנס נקודה חדשה).

★ ★ ★

תחבורה: הקשר העיקרי הוא בדרך האוויר (כעת 3 מטוסי ארקיע ביום. מרחק

צינורות הנפט, בני שמונה אינשים, נערכים באילת לפני הנחתם. צינור זה יוכל לספק רק את צריכה של ישראל, נועד בעיקר להפנין בפני משקיעים זרים את האפשרות של הנחת צינור גדול יותר לצרכי השוק האירופי.

מיכלי הנפט, שנועדו לקלוט את הנפט שיזרום למדינה, אם יתגשמו התוכניות הקיימות, מוקמים בקילומטר השלישי מדרום לאילת, על החוף.

ריים, אלא מצריים על התעלה. זהו ההגיון של שנת 1957.

★ ★ ★

פל של ביצים

ידי מערב אירופה תהיה הברי־רה להניח צינור בישראל או להרחיב את תעלת־סואץ. יתכן מאד כי השיקולים הפור־ליטיים ישכנעו את המערב שלא כדאי לה־ניח את כל הביצים בסל אחד, ושמוטב לחלק את תובלת הנפט בין שתי דרכים שונות.

לישראל יכולה לצמוח תועלת שניה מן הצינור. אם הנפט יעבור על אדמתה, יהיה קיים בסיס להקמת יחידות־זיקוק גוספות, שיספקו לישראל הכנסות ותעסוקה גוספות, בתוספת תמלוגים.

בניגוד לרכבת ולכביש, הצינור תלוי כמ־עט כולו בשיקולים פוליטיים בינלאומיים. בשבוע התשיעי אחרי תחילת מיבצע־קדש, היה הדבר נתון עדיין בספק.

טיסה 75 דקות מלוד, 4 אוטובוסים של אגד בשבוע (8 שעות נסיעה מתל־אביב). כל האספקה מגיעה בדרך היבשתית, שכל אורכה משדה־בוקר עד תימנע כ־200 קילומטרים בלתי סלולים, דבר הכרוך בנוק קשה למכונות.

★ ★ ★

מים: תצרוכת יומית: בחורף 1300 מטר מעוקב, בקיץ 2000 מטר מעוקב (למסטר התושבים הנוכחי). שאר המים המופקים, משמשים לתצרוכת המשק החקלאי.

★ ★ ★

חשמל: גנראטור מקומי. התצרוכת הנוכחית מגיעה כבר ל־250 קו"ש.

★ ★ ★

שירותים: בכל אילת שלוש חנויות (צרכניה של המשביר־המרכזי, חנות מעדנים פרטית, חנות ירקות של תנובה). 3 מסעדות, 2 בתי־מלון (אחד רגיל, אחד משובח לתירים). בית־מלון גדול השייך להסתדרות, שבניתו הופסקה בשעתו, יושלם בעוד כמה חודשים.

החליטה ממשלת ישראל לגשת להנחת צינור קטן מאד, על חשבונה היא, שיספק בעיקר את צרכי הארץ, ישמש כעין סתיון למש־קיעים זרים. ההנחה היתה, גם הפעם, ללא כל הוכחה, כי אפשר יהיה להשיג נפט מאיראן.

לפתע, לפני שבועיים, באה אפתעה גדולה: שר־החוף הצרפתי אמר בפרלמנט שלו כי

★ ★ ★

מי ישלם על מי

מ סי המעבר בסואץ הם גבוהים למדי. יתר על כן, התעלה צרה מאד, והמע־

עלידי מוחמד מוצאק ב־1953, אולם השר חק נמצא בידי חברה אנגלו־אמריקאית, אשר השולטים האמיתיים בה הם האמריקאים.

איראן היא אמנם מדינה מוסלמית, הפר־עלת באוים בתיאום עם החזית הערבית־אסיתאית, אולם היא לא שכחה שהערבים ניצלו בשעתו את צרותיה כדי לרשת את שוקי־הנפט שלה. אם האמריקאים יסכימו להעברת הנפט דרך ישראל, לא יתנגדו ה־איראנים.

★ ★ ★

האירקיי האמריקאיי

גבור המצוקה למחרת מיבצע־סיני, כשבני אירופה עמדו בתורים ארוכים ליד תחנות־הבניון, לא היה כמעט ספק ש־ההסכמה תינתן. הצרפתים באו בדברים עם ממשלת ישראל, והצינור הגדול נראה כ־ממשות לכלילת.

אולם הצרפתים לא רצו להשקיע סכומים